

Milițianul pierdut

Doina Ruști

Primul milițian văzut mai de-a-proape a fost Smeu. Căutând prin vălătucii anilor duși, mi-l aduc aminte încă, un bărbat jovial, cuprins de o maximă veselie. Oriunde se afla, orice-ar fi zis, fața lui înflorea de un zâmbet total. Era și frumușel, genul oacheș, cu ochi devotați. Avea cam vârsta tatălui meu, deși trebuie să recunosc, pe lângă Smeu, tata arăta ca un chinez vesel. Nu reușea să ajungă la entuziasmul contagios și electric pe care milițianul îl risipea în jur.

Familia Smeu nu se așezase de multă vreme la Comoșteni. Încă purtau acea aură de străini. Dna Smeu era casnică, o femeie mărunțică, aproape blondă, foarte amatoare să stea la taifas, iar Sorin, băiatul milițianului, moștenise charisma tatălui său, devenind în scurt timp vedeta șanțurilor din Comoșteni. De la el am auzit primele bancuri din seria cu *Nea Nicu*, adăugate coșmarului meu zilnic, căci anii copilăriei mi-au fost bântuiți de fonfăiala acestui personaj. Pe la prânz, Ioncel ne arunca *Scânteia* peste gard, iar pe prima pagină era Ceaușescu. Deschideam televizorul, și ori despre ce era vorba, apărea și el, echipat cu o șapcă bej, sub care tremurau trei rânduri de buze. În fine, chiar și în jocurile de copii ajunsese, iar în acea vară de neuitat, a anului '68, fiul

milițianului a adus la Comoșteni bancurile în care Ceaușescu devenise Nea Nicu.

Și-n timp ce fiul aduna cohorte de copii, tatăl trecea zâmbitor printre noi, însoțit uneori de un alt milițian mai mohorât, care era de fapt șeful său. Mohorâtul era pur și simplu mohorât. Nu-l mai descriu.

În vara aia s-au întâmplat multe lucruri, intrate perfid în mațul Istoriei.

În casa noastră se instalase o adevărată febră a scrisului. Lumea citea și scria scrisori. Nu știi cum, dar, cu excepția maică-mii, toți ceilalți scriam, la întrecere. Bunică-mea corespundea cu o gașcă de prietene de pe vremea liceului, femei care veneau pe la noi o dată la câteva luni și care vorbeau în neștire, fără să reușească vreodată să-și spună tot. Ioncel nu mai prididea să aducă scrisorile, iar bunică-mea își făcea note pe unde-apuca, de exemplu, pe manșeta ziarelor, de teamă să nu uite toate lucrurile pe care voia neapărat să le-ncredințeze corespondentelor ei. Tata schimba scrisori cu niște scriitori, care îi trimiteau uneori articole decupate din ziare ori pur și simplu primea cărți poștale, foarte la modă pe-atunci. Bineînțeles, și eu intrasem în hora scrisului: împreună cu o prietenă, îi scriam de zor lui Elvis Presley o interminabilă scrisoare despre frumusețile vieții mele de-atunci.

Într-o zi, tata a năvălit în sufragerie aducând una dintre acele vești importante, pe care numai el știa să le facă răsunătoare, căci era capabil de o mare însuflețire când venea vorba despre cărți. De data asta aflase că TVR-ul urma să difuzeze *Șoareci și oameni*. Data mult așteptată era 6 iulie.

Toată săptămâna de dinainte n-am vorbit decât despre asta. N-aveam habar cine e Steinbeck, dar în ochii mei filmul deja anunța o mică petrecere.

Totuși, tata n-a venit la ora stabilită. Acțiunea se derula lent. Stăteam la televizor, dar fiecare era neliniștit. În felul său. În noaptea aia, tatăl meu n-a ajuns acasă, ceea ce era ceva de neînchipuit. Nu aveam telefon. Nu știam ce să facem într-o astfel de situație. În satul nostru nu se putea întâmpla ceva fără să se afle imediat. Dacă vreunul s-ar fi rătăcit, de exemplu, era imposibil să nu dea cineva de el și să-l aducă acasă. N-a dormit nimeni, până dimineața, când tata a fost adus mai mult mort. Cei doi milițieni însoțeau targa. Ei îl descoperiseră agonizând nu departe de cimitir.

În toată nebunia care a urmat, s-au întâmplat multe. O vreme am așteptat ambulanța. Pe timpul nopții plouase puțin, iar din loc în loc erau bălți. Bunică-mea urla cu disperare, iar mama plângea ca un copil. În timpul ăsta, milițienii încercau să ne liniștească: poate că-l atacase cineva, un nebun ori un bețiv străin de sat, se întâmplă întotdeauna lucruri de-astea, câte nu văzuseră ei la viața lor!

Mohorâtul era mai tăcut, în schimb Smeu îi trăgea cu gura, într-o vervă de zile mari. Avea aceeași față plină de zâmbet, încât eram gata să-l cred, când bunică-mea a urlat la el să tacă. N-o să uit niciodată zâmbetul lui amputat. Nimeni până atunci nu se îndoise de el sau de vreun milițian. Mai ales într-un sat mic, așa cum era al nostru.

Pe fața lui Smeu se citea o mare nedumerire. Dar bunică-mea era de neoprit:

— Voi l-ați omorât!

Și în clipa următoare s-a și repezit spre Smeu, mozolindu-i uniforma cu nămolul strâns pe lângă bălți. O mai văd încă în amintirile mele, mică, agitată, mozolind uniforma milițianului zâmbitor, cu tot satul strâns în jurul nostru, cu sirena ambulanței și plânsul mamei, ca un sâsâit de gânsac.

Tata a fost transportat la spital, iar spre seară m-am dus până la familia Smeu. În curte nu era decât nevasta milițianului, plânsă. A vorbit numai ea. Stăteam lângă poartă, cu fața mea de chinez trist, care era exact fața tatălui meu, încercând să-mi dau seama dacă știa ceva. Recunosc, deși sufletul mă durea, în zonele umbroase ale ființei creștea totuși speranța ca zâmbitorul milițian să n-aibă nicio vină, iar bunică-mea să se-nșele.

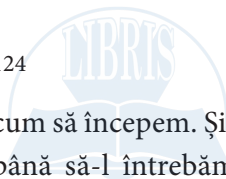
Trei zile mai târziu, tata s-a stins, lăsându-mi o tristețe de care n-am mai scăpat tot restul vieții.

Cu greu am obținut dreptul de a-i face autopsie, care a dovedit că era, într-adevăr, vorba despre o crimă. Aceasta schimba cu totul datele problemei, mai ales că circumstanțele îi implicau și pe cei doi milițieni.

Era nevoie de dovezi și de martori, iar casa noastră s-a transformat într-un cartier militar. Se zvonise că niște paznici din noaptea aia ar fi știut ceva. Dar am avut ghinion: unul tocmai pierise într-un incendiu, iar celălalt orbise într-un accident, de unde i s-a și tras moartea, câteva zile după aceea. Evident, cei mai valoroși martori rămâneau milițienii.

În mod inexplicabil, familia Smeu a dispărut din sat. În fosta lor casă n-a rămas nicio scamă. Nimeni nu știa unde plecaseră, ce se alesese de ei.

Celălalt milițian, mohorâtul, își dăduse demisia. Acum era tinichigiu printr-un sat, nu departe. Bunicul m-a luat de mână și-am pornit încă de dimineață. Era o vară fierbinte. Rușii intraseră în Cehoslovacia, iar Nea Nicu prinsese momentul să facă spume. Treceam printre case, iar din frunzișul copacilor venea în valuri discursul conducătorului, ca un lătrat de câine. Aproape de prânz am dat de fostul milițian. Omul punea tablă pe o casă. Noi eram jos, încă nehotărâți

cum să începem. Și nici n-am mai apucat să ne hotărâm, căci până să-l întrebăm ceva, a căzut secerat de pe streășină, pierzându-și viața pe loc.

N-am să vă plictisesc cu ceea ce s-a petrecut mai departe. Mulți ani ne-am chinuit fără succes să dezlegăm misterul morții tatălui meu, iar pasiunea bunică-mii pentru scris și-a găsit în sfârșit împlinirea. Scria în fiecare zi câte un teanc de A4, pe care le trimitea la parchet, la poliție, la procuratură și mai ales fonfăitului de Ceaușescu, de la care pe vremea aia toată lumea se aștepta să facă minuni.

Anii au trecut. Eu am terminat facultatea. În vara când așteptam resemnată să intru în câmpul muncii, în poarta noastră a bătut un tip, pe care nimeni din familie n-a mai putut să-l uite. Era un bărbat tânăr, foarte ferchezuit, genul fără cravată. Toți am remarcat c-avea un zâmbet familiar, venit din timpuri uitate.

Din primele lui cuvinte am aflat că-l trimisese însuși Nea Nicu.

Moartea tatălui meu fusese în sfârșit dezlegată. Se știa cu certitudine cum stăteau lucrurile. Un anumit tovarăș din nomenclatură făcea afaceri necurate cu grâul din satul nostru, iar tata descoperise întâmplător acest lucru.

Smeu și mohorâtul nu făcuseră decât să execute un ordin.
— Nu pot fi considerați vinovați, nu-i așa?!

Vizitatorul vorbea cu multă căldură, iar cuvintele lui ne-au intrat drept în sânge.

Adevăratul vinovat era, desigur, acest înalt demnitar, între timp prins. Dar pentru că astfel de fapte ar fi putut să dea rău pentru imaginea țării, însuși Ceaușescu hotărâse ca totul să se facă discret. Oricum trecuse mult timp, nu mai putea

fi tras la răspundere pentru că ordonase moartea unui contabil. Așa că fusese destituit și pedepsit. Să stăm fără grijă!

— În *Scânteia* de mâine, ne-a spus el, o să citiți o știre despre destituirea acestui ins odios. Pe prima pagină.

Deși *trimisul* ne rugase să păstrăm pentru noi înfiorătorul secret, a doua zi tot satul aștepta să citească ziarul. Ioncel devenise centrul atenției și împărțea *Scânteia* ca pe coliva de mort.

Într-adevăr, pe prima pagină era vorba despre destituirea unui anume Paul Niculescu-Mizil, un înalt demnitar al vremii aceleia.

Durerea noastră s-a stins. Viața a mers mai departe. Dar uneori, mai ales serile, îmi venea în minte fața veselă a milițianului Smeu. Mi se părea nedrept să nu știu ce se alesese de el, deși o parte din mine îl vedea mort și îngropat fără slavă.

Timpul a curs mai departe. A venit revoluția.

Într-o zi a anilor '90 am intrat într-un liceu din București, unde urma să țin un curs de literatură. Cancelaria era plină și am făcut cunoștință cu câțiva profesori. Lângă pupitrul condicii de prezență stătea o femeie, genul de pensionară care și-a mai luat niște ore. Ochii noștri s-au întâlnit, dar înainte de a-mi spune numele, femeia a leșinat. Panică, apă și, în sfârșit, am schimbat cuvintele care-mi rămăseseră-n gât.

Leșinata, profesoară de socialism până în '89, era dna Smeu.

Figura mea de chinez îi adusese în minte timpul dramatic al tinereții, pe când ea era nevasta milițianului dintr-un sat, iar eu copilul unui om mort.

Discuția cu noua dnă Smeu s-a derulat cu prudență. Îmi schimbasem între timp numele, ceea ce, desigur, o cam băgase